

OMSTILLING GIR VEKST

○ HVORFOR ER OMSTILLING VIKTIG?

Det politiske engasjementet rundt de kortsiktige, negative konsekvensene av nedleggelse overskygger ofte det faktum at omstilling er nødvendig for å bedre ressursutnyttelsen. Gjennom økt produktivitet og nyskaping legges grunnlaget for å styrke konkurransevnen og for å opprettholde langsiktig høy sysselsetting.

Småbedriftenes bidrag til nyskaping i norsk økonomi kan vanskelig overvurderes. Et flertall arbeidstakere i privat sektor jobber i mindre bedrifter. Små spinn-off-bedrifter fra store bedrifter gir nyskaping og dynamiske produksjonskjeder. Tidligere ensidige industristeder er gjort om til et mylder av mindre bedrifter med en fremtidsrettet og fleksibel struktur. Mindre bedrifter har stor evne til raskt å snu seg.

○ Noen mindre bedrifter skal legges ned, andre får ny livskraft ved omstillinger og eierskifte og helt nye bedrifter kommer til. Globaliseringen forsterker omfanget av og tempo i omstillingene. Utfordringene er å ha en dynamikk i bedriftene som sikrer omstilling i tide og en kompetanse som kan møte dette.

De kortsiktige konsekvensene av omstilling kan være smertefulle, både for arbeidstakere og det samfunnsbedriften er en del av, og må ikke fornektes. Dette er oppgaver som både bedriftens eiere, ledere og ansatte må håndtere. Det offentlige rolle er å sikre et godt sikkerhetsnett som fanger opp de som får vanskeligheter med å skaffe seg nytt arbeid. Gode rammebetingelser og generelle virkemidler som økt satsing på infrastruktur og bedre avskrivingsregler for investering i ny teknologi, vil støtte bedriftenes omstillingsarbeid.

FAKTA

OMSTILLING I NORSK ARBEIDSLIV

Hvert år nedlegges 100.000 arbeidsplasser i privat sektor, samtidig skapes det mer enn 100.000 nye. I løpet av fem år skifter mellom 40 og 50 prosent av arbeidstakerne jobb. En av tre nye jobber skapes gjennom nyetableringer. 62 prosent jobber i bedrifter med færre enn 100 ansatte, opp fra 57 prosent i 1980.

KILDE: OLAV R. SPILLING, SSB, NHO

Ny rapport fra professor Kjell G. Salvanes, Institutt for samfunnsøkonomi, NHH

- De samfunnsmessige kostnadene ved omstilling er små – gevinstene store.
- Omstillingstakten vil øke.
- Omstillingsledige som kommer fra mindre bedrifter har større sannsynlighet for å droppe ut av arbeidsstyrken enn tilsvarende fra større bedrifter.
- Velfungerende arbeidsformidling og relevante arbeidsmarkedstiltak er særlig viktig for mindre bedrifter i omstilling.

Omstilling i mindre bedrifter - eierne pensjoneres

- Nye eiere vil overta en av tre europeiske små og mellomstore bedrifter de neste ti årene.
- Eierskifte vil berøre 2,8 millioner arbeidstakere hvert år, de neste ti årene.
- I Norge vil 120.000 bedrifter (aksjeselskap og personlig eide foretak) stå foran eierskifte de neste ti årene som følge av pensjonering.
- Finland, Sverige og Danmark har offentlige programmer for å møte utfordringen med eierskifte. EU-kommisjonen anbefaler EUs medlemsland å bruke like store ressurser på eierskifte som nyskaping.

Kilde: Kunnskapsparken i Bodø, Rapport: 30.6.2006 'Eierskifte i norske bedrifter'

NHO etablerer selvanalyseverktøy som servicetilbud for eierskifte i mindre bedrifter

Industrimiljøet på Raufoss

Fra en statsdominert hjørnestein til et mangfold av små og store bedrifter med status som Centre of Expertise.

Raufoss kan se tilbake på mer enn 100 års industrihistorie, og i dag syder det av aktivitet med nærmere 40 ulike bedrifter og mer enn 3.000 ansatte. Bedriftene produserer høyteknologiske produkter innen mange bransjer til verdens mest krevende kunder.

Industriklyngen i Mo i Rana

Fra en tung "bør" for Norge til et internasjonalt kraftsenter i nord.

"Her synes det meg med tiden være gjørligt at anlegge jernverk..."
1803 var Hans Nielsen Hauge på reise i Rana. Den sagnomsuste predikanten var også en driftig forretningsmann som øynet store økonomiske muligheter i distriktet:

Det skulle gå 150 år før profetien gikk i oppfyllelse.

Det startet med malm, jern og stål i 1946. I 2006 er det en mangfoldig industripark med mer enn 100 bedrifter og 2.000 ansatte som har fin fart inn i fremtiden.

HVA KAN GJØRES - NHO MENER

- Staten må legge til rette for konkurransedyktige rammebetingelser for å gjøre omstillinger effektive.
- Staten kan være reparatør på de områdene der markedet ikke fungerer og der markedsaktørene ikke kan eller skal ivareta de samfunnsøkonomiske forhold, for eksempel næringsrettet forskning, utdanning og risikokapital for nyetablere og småbedrifter.
- Offentlige virkemidler må ikke vri konkurransen eller overta markedets oppgaver.
- Kommunenes hovedoppgave ved omstilling i bedriftene er å sikre gode oppvekstvilkår, utdannings- og velferdsordninger og rask saksbehandling.
- Bedriftenes anledning til å ansette spesialister og talenter fra utlandet må bedres.
- Kanalisering av privat sparing til nyskaping må stimuleres gjennom fjerning av formuesskatten – i det minste på arbeidende kapital. Andre incentivordninger for økt privat kapital til nyskaping må vurderes.
- Samferdselspolitikken må bli mer næringspolitisk og mindre distriktpolitisk rettet.
- Økt satsing på forskning er en nasjonal oppgave som skal sikre at de miljøene som kan og vil bli blant de beste i verden, gis muligheter.
- Norske myndigheter må vurdere tiltak for å møte EUs anbefalinger knyttet til eierskifte i mindre bedrifter i de kommende ti årene.
- Offentlige virkemidler for omstilling og vekst ligger i mange departementer. En viktig oppgave for Nærings- og handelsdepartementet er å være en pådriver for at verdiskaping og næringspolitiske mål blir ivaretatt i andre fagdepartementer.